

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.012.05.2020

Oktawian Dudziak
Nadleśniczy Nadleśnictwa Łobez
Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
Nadleśnictwo Łobez
ul. J. Bema 15
73-300 Łobez

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/089 – Nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Łobez ¹ , ul. J. Bema 15, 73-300 Łobez.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Oktawian Dudziak, Nadleśniczy Nadleśnictwa Łobez ² od 27 lipca 2019 r. Od 1 października 1992 r. do 26 lipca 2019 r. funkcję Nadleśniczego pełnił Wiesław Rymszewicz.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe do realizacji zadań. 2. Wykonywanie zadań związanych z gospodarką leśną.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020 (do zakończenia kontroli ³) oraz lata wcześniejsze w zakresie zdarzeń i danych niezbędnych do dokonania ocen.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontroler	Katarzyna Kozłowska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/119/2020 z 1 lipca 2020 r. (akta kontroli str. 1, 14-15)

¹ Dalej: Nadleśnictwo.

² Dalej: Nadleśniczy.

³ Tj. do 10 września 2020 r.

⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia nadzór Nadleśniczego nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W kontrolowanym okresie nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa realizowano na podstawie porozumienia zawartego ze Starostą Łobeskim⁶.

Sprawowanie prawidłowego nadzoru umożliwiło odpowiednie przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe Nadleśnictwa. Sprawy związane z powierzonym przez Starostę nadzorem koordynował pracownik zatrudniony na samodzielnym stanowisku, współpracując w tym zakresie z właściwymi terytorialnie leśniczymi. Osoby te posiadały kwalifikacje adekwatne do pełnionych funkcji, a także zdobywały wiedzę konieczną do realizacji zadań. Nadleśniczy dysponował aktualną dokumentacją urządzeniową lasów oraz właściwie zaplanował i wydatkował środki finansowe na czynności nadzorcze nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa.

Realizacja spraw objętych porozumieniem uwzględniała wszystkie zadania i obowiązki właścicieli lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa. Nadleśniczy podejmował stosowne działania w stosunku do właścicieli kontrolowanych lasów, którzy postępowali niezgodnie z ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach⁷. W sposób prawidłowy cechowano drewno oraz wydawano świadectwa legalności jego pozyskania.

Na rzetelność sprawowanego nadzoru nie miała wpływu stwierdzona nieprawidłowość formalna, polegająca na wykazaniu w sprawozdaniach do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie⁸ błędnych danych dotyczących powierzchni lasów posiadających dokumentację urządzeniową.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowej⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe do realizacji zadań

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach objętych kontrolą nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa położonych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa oraz w granicach Powiatu Łobeskiego realizowano na podstawie zawartego 30 lipca 2015 r. ze Starostą porozumienia¹⁰. Nadleśniczy zobowiązany został do m.in.:

- lustracji lasów i bieżącej oceny sposobu prowadzenia gospodarki leśnej przez właścicieli lasów¹¹,
- informowania Starosty o wynikach lustracji (protokoły oględzin/wizji lokalnych),

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: Starosta.

⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 1463; dalej: ustawa o lasach.

⁸ Dalej: RDLP.

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2016 r.; dalej: porozumienie.

¹¹ W tym realizacji przez właścicieli lasów: zadań określonych w uproszczonych planach urządzenia lasu lub decyzjach wydanych na podstawie inwentaryzacji stanu lasu, obowiązków powszechnej ochrony lasu oraz trwałego utrzymania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, przestrzegania obowiązku cechowania pozyskanego drewna, pielęgnowania i ochrony lasu, w tym również ochrony przeciwpożarowej.

- inicjowania postępowań i przygotowania projektów decyzji na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy o lasach oraz sprawdzania wykonania przez właścicieli lasów obowiązków mających na celu zapewnienie powszechnej ochrony lasów¹²,
- przygotowania projektów decyzji¹³ w sprawie pozyskania drewna niezgodnie z uproszczonym planem urządzenia lasu lub decyzją, o której mowa w art. 19 ust. 3 ustawy o lasach,
- przygotowanie projektów decyzji¹⁴ obligujących właścicieli lasów do wykonania obowiązków i zadań z zakresu ponownego wprowadzenia roślinności leśnej (upraw leśnych), przebudowy drzewostanu oraz pielęgnowania i ochrony lasu¹⁵,
- cechowania drewna pozyskanego w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa i wystawianie właścicielowi lasu dokumentu stwierdzającego legalność jego pozyskania,
- składania Staroście: zbiorczej informacji o wynikach sprawowanego nadzoru¹⁶, sprawozdania L-03 o lasach prywatnych (osób fizycznych i prawnych)¹⁷, a także bieżącego informowania o zaistniałych w trakcie nadzoru nieprawidłowościach.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. nadzorem objęto grunty leśne niestanowiące własności Skarbu Państwa o łącznej powierzchni 639,3211 ha, w tym 511 działek należących do 527 właścicieli¹⁸.

(akta kontroli str. 2, 18-22, 39-44, 143, 212)

1.2. W załączniku do porozumienia wskazano szczegółowy wykaz lasów przekazanych w nadzór, w tym numery działek, dane właścicieli oraz powierzchnie lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa. W latach objętych kontrolą na podstawie § 1 ust. 2 oraz ust. 3 porozumienia Starosta aktualizował wskazane dokumenty według stanu na 31 grudnia każdego roku. Aktualność wykazu lasów przekazanych w nadzór weryfikowano na bieżąco pod względem właściwości terytorialnej działek oraz zwracano się do Starostwa w przypadku zwłoki w jego przekazaniu lub konieczności korekty.¹⁹

Starosta przekazał Nadleśniczemu kompletną dokumentację urządzeniową lasów objętych nadzorem, w tym uproszczone plany urządzenia lasu oraz inwentaryzacje.

(akta kontroli str. 2-3, 18-22, 27-49, 199-201, 213)

1.3. W latach objętych kontrolą nadzorowano lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa o powierzchni 609,4948 ha w 2018 r. oraz 639,3211 ha w latach 2019-2020 (do 30 czerwca). Przeciętny wiek drzewostanów oraz ich zasobność wynosiły odpowiednio 60 - 70 lat oraz 130 m³/ha²⁰. W uproszczonych planach urządzenia lasu oraz inwentaryzacjach stanów lasu wskazano m.in. na znikome zagrożenie pożarowe lub podatność pożarową występującą sezonowo²¹, a także

¹² W tym: wykonywania zabiegów profilaktycznych i ochronnych zapobiegających powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów oraz zapobiegania, wykrywania i zwalczania organizmów szkodliwych, a także ochrony gleby i wód gruntowych.

¹³ Określonych w art. 23 ust. 4 ustawy o lasach.

¹⁴ W przypadkach wskazanych w art. 24 ustawy o lasach.

¹⁵ W tym: usuwania drzew opianowanych przez organizmy szkodliwe, a także złomów i wywrotów, zabiegów pielęgnacyjnych roślinności leśnej (upraw leśnych) w wieku do 10 lat oraz zabiegów w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

¹⁶ W terminie do 15 lutego po upływie każdego roku kalendarzowego.

¹⁷ W terminie do 10 lutego każdego roku.

¹⁸ W tym współwłaścicieli.

¹⁹ W tym 10 marca oraz 9 i 23 lipca 2020 r. zwrócono się o aktualizację wykazu właścicieli lasów objętych nadzorem w 2020 r.

²⁰ Podano wartości orientacyjne ze względu na wskazanie w uproszczonych planach urządzenia lasu oraz inwentaryzacjach stanu lasu danych o szczególności odnoszącej się do poszczególnych działek gruntów leśnych.

²¹ W tym na wzmożone zagrożenie pożarowe występujące w okresie letnim i jesiennym w czasie zbiorów runa leśnego.

dostępność gruntów dla akcji gaśniczych w zasięgu działania Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Łobzie²². Ponadto, określono wymogi dbałości o stan sanitarny lasów poprzez realizację wskazań gospodarczych, oraz zalecano założenie i utrzymanie przy drogach publicznych pasów ppoż. typu A.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. pod nadzór jednego pracownika terenowego podlegało od 2,34 ha do 114,7946 ha²³.

Pracownicy realizujący zadania dotyczące sprawowanego nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa wyjaśnili, że nie wystąpiła sytuacja, w której podlegała im zbyt duża powierzchnia nadzorowanych lasów lub posiadali do wykonania inne obowiązki, które utrudniały realizację zadań.

(akta kontroli str. 23, 127-143, 199-201)

1.4. Zgodnie z regulaminem organizacyjnym²⁴, koordynację ogółu spraw związanych z powierzonym przez Starostę nadzorem nad lasami niestanowiącymi Skarbu Państwa, przypisano pracownikowi zatrudnionemu na samodzielnym stanowisku specjalisty służby leśnej, tj. administratorowi systemu informatycznego²⁵. Do kompetencji stanowiska należała ścisła współpraca w tym zakresie z właściwymi terytorialnie leśniczymi. Leśniczych zobowiązano w szczególności do kierowania całokształtem spraw związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej w leśnictwie, a nadzór nad ich pracą sprawował zastępca Nadleśniczego. Wszystkie komórki organizacyjne Nadleśnictwa zobligowano do współpracy między sobą, wzajemnej pomocy oraz uzgadniania stanowiska przed przedstawieniem sprawy Nadleśniczemu.

(akta kontroli str.232-234)

1.5. W badanym okresie zapewniono wystarczającą liczbę odpowiednio wykwalifikowanej kadry, która umożliwiła rzetelną realizację zadań wynikających ze sprawowanego nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa. Obowiązki z tego zakresu realizowało 13 leśniczych²⁶, zastępca nadleśniczego²⁷ oraz specjalista służby leśnej²⁸. Pracownicy posiadali kwalifikacje adekwatne do pełnionego stanowiska i powierzonych zadań, w tym m.in.: wykształcenie wyższe albo techniczne związane z naukami leśnymi lub ochroną środowiska, a także ukończony kurs brakarski. Ponadto, w ich zakresach obowiązków wyszczególnione zostały zadania dotyczące nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa²⁹. Osobom tym zapewniono możliwość aktualizacji posiadanej wiedzy z zakresu nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa³⁰.

(akta kontroli str.16-17, 108-126)

²² Dalej: Straż Pożarna.

²³ Z tytułu m.in. koordynacji spraw związanych z nadzorem nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa.

²⁴ Wprowadzony zarządzeniami Nadleśniczego Nadleśnictwa Łobez nr: 24 z 16 listopada 2017 r., 16 z 1 sierpnia 2018 r. ze zm. oraz 1 z 16 stycznia 2020 r.

²⁵ Dalej: specjalista służby leśnej.

²⁶ W tym w lasach zlokalizowanych na obszarach Leśnictw: Bonin, Ginawa, Karwowo, Łobżany, Orle, Unimie, Rogówko, Storkowo, Strzmiel, Winniki, Węgorzyno, Zagórzycze oraz Zwierzynek.

²⁷ Z tytułu nadzoru nad Leśnictwami.

²⁸ Z tytułu m.in. koordynacji spraw związanych z nadzorem nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa.

²⁹ Specjalista służby leśnej zajmował się m.in.: przygotowaniem projektów decyzji w oparciu o plan urządzenia lasu oraz stan lasu, kontrolą wykonania decyzji Starosty, prowadzeniem dokumentacji dotyczącej nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa oraz realizacją pozostałych zadań wynikających z porozumienia. Leśniczych zobowiązano do m.in.: organizacyjnego przygotowanie oraz terminowego wykonania wszelkich czynności techniczno-gospodarczych, ochronnych, administracyjnych na terenie powierzonego leśnictwa, w tym w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, a także udzielanie na wniosek właścicieli lasów pomocy w zakresie doradztwa technicznego.

³⁰ W tym w wyniku szkoleń organizowanych przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Szczecinie lub prowadzonych przez pracownika Nadleśnictwa w trakcie comiesięcznych porad.

1.6. W okresie objętym kontrolą sprawujący nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa pracownicy Nadleśnictwa oraz ich zwierzchnicy nie byli właścicielami lub współwłaścicielami lasów podlegających pod nadzór kontrolowanej jednostki. Ze wskazanymi pracownikami zawarto umowy³¹ zobowiązujące ich m.in. do kierowania się zasadą bezstronności, gospodarności i legalności, a także nie dopuszczania do podejrzeń o kierowanie się interesem prywatnym przy wykonywaniu obowiązków służbowych, a także zaniechania działalności lub prac kolidujących z obowiązkami służbowymi.

(akta kontroli str. 4, 23-26, 127-142, 144-149, 160-161, 163-164)

1.7. Na realizację zadań wynikających z porozumienia zawartego ze Starostą, zaplanowano koszty związane z nadzorem nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa, w wysokości: 21 265,95 zł (34,89 zł/ha) na 2018 r. oraz po 21 700 zł (33,94 zł/ha) na lata 2019 – 2020. Z tytułu realizacji wskazanych obowiązków faktycznie poniesione koszty wyniosły 20 692,38 zł (33,95 zł/ha) w 2018 r., 22 050,18 zł (34,49 zł/ha) w 2019 r. oraz 11 277,63 zł (35,28 zł/ha) w 2020 r. (do 30 czerwca). Nadleśniczy, zgodnie z warunkami porozumienia obciążał Starostę kosztami nadzoru³², a przychody z tego tytułu odpowiadały ich równowartości³³. Ponadto, finansowane ze środków własnych Nadleśnictwa koszty doradztwa właścicielom lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa w zakresie zalesiania i gospodarki leśnej³⁴ wyniosły 402,99 zł w 2018 r. oraz 450 zł w 2019 r.³⁵.

(akta kontroli str.4-5, 20, 22, 50-59, 64-67, 150-159, 162)

Nadleśniczy wyjaśnił, że: *W latach 2018-2020 wykorzystywano środki jedynie na zadanie objęte porozumieniem. Nie zaistniały inne względy do wykorzystania środków. Środki finansowe były wystarczające na realizację zadań.*

(akta kontroli str. 4-5, 219)

1.8. Starosta poinformował³⁶, że wykonanie uproszczonych planów urządzenia lasu i inwentaryzacji stanu lasów, finansowano z budżetu powiatu. Ponadto, nie zaistniały zdarzenia warunkujące niewykonanie wskazanej dokumentacji z powodu braku środków finansowych.

(akta kontroli str. 25-26, 163-164)

1.9. Starosta poinformował³⁷ m.in., że: *inwentaryzację stanu lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa opracowaną na lata 2018-2020, sporządzono dla powierzchni 482,6321 ha. Uproszczone plany urządzenia lasu opracowane na lata 2018-2020, sporządzono dla powierzchni 107,0247 ha (w tym 59,9263 ha lasów posiada zatwierdzony zarządzeniem Starosty Łobeskiego z dnia 2 czerwca 2020 r. uproszczony plan urządzenia lasu, który w najbliższych dniach zostanie przesłany Nadleśnictwu (...). Łącznie aktualna dokumentacja urządzeniowa na lata 2018-2020, sporządzona została dla powierzchni 589,6568 ha. Ogólny koszt wykonania ww. dokumentacji wyniósł 62 821,88 zł, co (...) w przeliczeniu na 1 ha powierzchni wynosi (...) 108,36 zł/ha³⁸. (...) aktualną dokumentację urządzeniową posiada ok. 92 % lasów będących w nadzorze Nadleśnictwa Łobez.*

³¹ Na podstawie zarządzenia nr 10/2003 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych kierownicy jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych zobowiązani zostali do zawarcia umów o zakazie konkurencji z podległymi im pracownikami, w tym zajmującymi stanowiska, które mogłyby być wykorzystywane do prowadzenia działalności niezgodnej z interesami Lasów Państwowych.

³² Tj. na podstawie not księgowych.

³³ Tj. 20 692,38 zł (33,95 zł/ha) w 2018 r., 22 050,18 zł (34,49 zł/ha) w 2019 r. oraz 11 277,63 zł (35,28 zł/ha) w 2020 r. (do 30 czerwca).

³⁴ Tj. wskazane art. 35 ust. 2 pkt 1 ustawy o lasach.

³⁵ Do 30 czerwca 2020 r. nie poniesiono kosztów z tego tytułu.

³⁶ Informacja uzyskana na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f oraz art. 40 ust. 7 ustawy o NIK.

³⁷ Informacja uzyskana na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f oraz art. 40 ust. 7 ustawy o NIK.

³⁸ W przypadku 9,9 ha koszty inwentaryzacji poniósł właściciel.

Starosta poinformował również, że w latach 2018-2020 dokumentacją urzędniową objętych było: 442,4932 ha³⁹ w 2018 r., 540,9405 ha⁴⁰ w 2019 r. oraz 589,6568 ha⁴¹ w 2020 r. Ponadto wskazał, że uproszczone plany urządzenia lasu sporządzane są dla osób fizycznych, a inwentaryzacja stanu lasów dla osób fizycznych, prawnych oraz gmin.

(akta kontroli str. (akta kontroli str. 25-26, 163-164)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe Nadleśnictwa do realizacji nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa.

OBSZAR

2. Wykonywanie zadań związanych z gospodarką leśną

Opis stanu
faktycznego

2.1. W sprawach nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, Starosta nie powierzył Nadleśniczemu wydawania decyzji administracyjnych.

(akta kontroli str. 3, 6, 18-22, 214)

2.2. W latach objętych kontrolą, w przypadku niewykonania przez właścicieli lasów wynikających z art. 9 ust. 1 ustawy o lasach obowiązków zapewnienia powszechnej ochrony lasów⁴², dokonywano lustracji lasu oraz sporządzano projekty decyzji określających wymagane zadania właścicieli. W tym okresie, zadania z zakresu gospodarki leśnej⁴³ wskazano w pięciu projektach decyzji w każdym z lat 2018-2019 oraz w dwóch projektach decyzji w 2020 r. (do 30 czerwca). Powyższe działania były rzetelne oraz zgodne z § 3 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz pkt. 3 porozumienia zawartego ze Starostą.

(akta kontroli str. 18-19, 202-205, 214)

2.3. W latach objętych kontrolą, na podstawie § 3 ust. 1 pkt. 1 lit. a porozumienia zawartego ze Starostą, Nadleśniczy dokonywał lustracji lasów w zakresie wykonywania przez właścicieli lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, obowiązków określonych w art. 13 ustawy o lasach, zadań zawartych w uproszczonym planie urządzenia lasu lub decyzji wydanej na podstawie inwentaryzacji stanu lasów. W wyniku powyższego stwierdzono, że w ośmiu przypadkach nie wykonano zadań określonych decyzjami, które na podstawie art. 19 ust. 3 ustawy o lasach wydał Starosta. Zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 5 porozumienia Nadleśniczy sporządził w 2019 r. trzy oraz pięć w 2020 r. (do 30 czerwca) projektów decyzji nakazujących na podstawie art. 24 wskazanej ustawy, wykonanie właścicielom lasów zadań z zakresu gospodarki leśnej⁴⁴.

(akta kontroli str. 18-19, 202-205, 214-215)

³⁹ W tym: inwentaryzacja dla 395,3948 ha oraz uproszczone plany urządzenia lasu dla 47,0984 ha.

⁴⁰ W tym: inwentaryzacja dla 493,8421 ha oraz uproszczone plany urządzenia lasu dla 47,0984 ha.

⁴¹ W tym: inwentaryzacja dla 482,6321 ha oraz uproszczone plany urządzenia lasu dla 107,0247 ha.

⁴² W tym: kształtowania równowagi w ekosystemach leśnych, podnoszenia naturalnej odporności drzewostanów, a w szczególności do wykonywania zabiegów profilaktycznych i ochronnych zapobiegających powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów, zapobiegania, wykrywania i zwalczania nadmiernie pojawiających i rozprzestrzeniających się organizmów szkodliwych, ochrony gleby i wód leśnych.

⁴³ W tym: usunięcie krzewów i gatunków lekkonasiennych, posadzenie drugiego piętra, trzebież późną, czyszczenia późne, a także usunięcie: złomów, wywrotów i posuszu.

⁴⁴ W tym m.in.: trzebież późną, usunięcie płazowiny, melioracje agrotechniczne, odnowienie, czyszczenie późne, poprawki oraz pielęgnację gleby.

2.4. Nadleśniczy rzetelnie nadzorował wykonywanie obowiązku trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, w tym w latach 2018-2019 lustracją objęto wszystkie działki⁴⁵ wskazane w porozumieniu oraz do 30 czerwca 2020 r. 27 %⁴⁶ nadzorowanego obszaru.

Prowadzony przez pracowników terenowych Nadleśnictwa aktywny nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa obejmował w szczególności:

- realizację zadań określonych w uproszczonych planach urządzenia lasu lub decyzjach wydanych na podstawie inwentaryzacji stanu lasu,
- przestrzeganie obowiązków: cechowania pozyskanego drewna, powszechnej ochrony lasu oraz trwałego utrzymania lasów, a także zapewnienia ciągłości ich użytkowania,
- pielęgnowanie i ochronę lasu, w tym również ochronę przeciwpożarową,
- przestrzegania wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej.

(akta kontroli str. 3, 206-212, 215-216)

2.5. W latach objętych kontrolą nie miały miejsca przypadki wystąpienia organizmów szkodliwych w stopniu zagrażającym trwałości lasów, tym samym nie podjęto działań warunkujących wykonanie zabiegów zwalczających i ochronnych w lasach zagrożonych, niestanowiących własności Skarbu Państwa.

(akta kontroli str. 3, 202-211, 216)

2.6. Starosta nie powierzył Nadleśniczemu obowiązków dotyczących wydawania decyzji w zakresie przyznania środków na pokrycie kosztów zalesienia gruntów w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa.

(akta kontroli str. 3, 6, 18-22, 216)

2.7. W latach 2018-2020 (do 30 czerwca) w przypadku lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa wydano ogółem 15 świadectw legalności pozyskania drewna⁴⁷, według których pozyskano 311 m³ drewna⁴⁸. Wskazane dokumenty nie były objęte ewidencją druków ścisłego zarachowania, a ich ewidencję prowadzono w formie elektronicznej w pliku excel. Zgodnie z porozumieniem, Starosta dostarczał Nadleśniczemu formularze świadectw legalności pozyskania drewna oraz płytki przeznaczone do jego cechowania.

Analiza świadectw legalności pozyskania drewna w 2019 r.⁴⁹ wykazała m.in., że po otrzymaniu informacji o pozyskaniu drewna w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, Nadleśniczy na podstawie art. 14 a ust. 1 oraz 3 ustawy o lasach cechował drewno oraz wydawał świadectwa legalności jego pozyskania. Dokumenty te sporządzano rzetelnie oraz zgodnie ze wzorem wskazanym w rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 24 lutego 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad cechowania drewna, wzorów urządzeń do cechowania i zasad ich stosowania oraz wzoru dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna⁵⁰. W sposób rzetelny prowadzono ewidencję wymienionych świadectw.

(akta kontroli str. 4, 18, 63, 98, 107, 216-217)

2.8. Drewno w nadzorowanych lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa pozyskiwano⁵¹ zgodnie z decyzjami Starosty wydanymi na podstawie

⁴⁵ Tj. 507 działek w 2018 r. oraz 511 działek w 2019 r.

⁴⁶ Tj. 123 działki.

⁴⁷ W tym: cztery w 2018 r., sześć w 2019 r. oraz pięć w 2020 r. (do 30 czerwca)

⁴⁸ W tym 49 m³ w 2018 r., 91 m³ w 2019 r. oraz 171 m³ w 2020 r. (do 30 czerwca).

⁴⁹ Badaniem objęto sześć świadectw legalności pozyskania drewna w 2019 r., tj. 100 %.

⁵⁰ Dz. U. Nr 36, poz. 201 ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad cechowania drewna.

⁵¹ Badaniem objęto sześć świadectw legalności pozyskania drewna w 2019 r., tj. 100 %.

inwentaryzacji stanu lasów⁵². Nie wystąpiły przypadki pozyskania drewna, niezgodnie z wydanymi decyzjami Starosty lub dokumentacją urządzeniową.

(akta kontroli str. 63, 98)

2.9. W okresie objętym kontrolą Nadleśniczemu nie powierzono zadań z zakresu administracji rządowej, w tym wskazanych w art. 12 ust. 2 pkt 2, art. 13 ust. 3 pkt 2, art. 16 ust. 1a, art. 22 ust. 2 oraz art. 38a ust. 2 ustawy o lasach.

(akta kontroli str. 18-22)

2.10. W latach 2018-2020 (do 30 czerwca) w zakresie nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa, Nadleśniczy realizował wyłącznie zadania wynikające z obowiązującego w tym okresie porozumienia.

(akta kontroli str. 3, 214)

2.11. W badanym okresie realizacja wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej nadzorowana była przez pracowników terenowych Nadleśnictwa, w trakcie bieżącej lustracji lasów.

Nadleśniczy wyjaśnił m.in., że: *nadzór polegał na lustracji drzewostanu dokonanej przed zabiegiem wycinki w przypadku stwierdzenia zagrożenia dla ciągłości lasu i potrzeby usuwania drzew opianowanych przez organizmy szkodliwe, a także złomów i wywrotów. Również w przypadku wniosku właściciela lasu posiadającego ważną decyzję inwentaryzacyjną, służby terenowe Nadleśnictwa udzielały instruktażu dotyczącego sposobu wykonania zabiegu uwzględniając wszystkie wymagania dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej. Z uwagi na fakt, że właściciele lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, posiadający ważne decyzje na wycinkę drzew nie mają obowiązku informowania Nadleśnictwa o zamiarze wykonania zabiegu wycinki, nie wszystkie oględziny pod kątem realizacji wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej mogły odbyć się przed wycinką drzew. W takich przypadkach przedmiotowy nadzór wykonywano podczas cechowania pozyskanego drewna oraz corocznej lustracji lasu. Brak naruszeń wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej potwierdzają sprawozdania służby terenowej Nadleśnictwa.*

(akta kontroli str. 206-211, 218, 222-225)

2.12. W latach objętych kontrolą, doradzano właścicielom lasów w zakresie zalesiania i gospodarki leśnej, na ich pisemne lub ustne wnioski.

W tym okresie udzielono ogółem 17 porad⁵³. Ponadto, na wniosek właściciela, o którym mowa w art. 35 ust. 5 ustawy o lasach, Nadleśniczy sporządził 10 sierpnia 2020 r. plan dla gruntu przeznaczonego na realizację inwestycji zwiększających odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska.

Nadleśniczy wyjaśnił m.in., że: (...) *W przypadku wniosków właścicieli lasów prywatnych zwracających się o doradztwo w zakresie zalesiania i gospodarki leśnej, Nadleśnictwo Łobez każdorazowo udzielało wyczerpującego doradztwa w ww. zakresie. Charakter doradztwa uzależniony był o potrzeb wnioskującego i przyjmował formę zarówno instruktażu w zakresie gospodarki leśnej na gruncie właściciela jak i pomocy formalno-prawnej w biurze Nadleśnictwa. (...). W Nadleśnictwie Łobez nie występują pisemne regulacje w zakresie szeroko rozumianego doradztwa właścicielom lasów w zakresie realizacji zadań przewidzianych w uproszczonych planach urządzenia lasu lub określonych w inwentaryzacji stanu lasu. Procedura powyższego doradztwa opiera się na osobie specjalisty służby leśnej zajmującego się tematyką lasów niepaństwowych oraz pracownikach terenowych Nadleśnictwa. W przypadku potrzeby doradztwa*

⁵² Tj. Na podstawie art. 19 ust. 3 lub art. 24 pkt 3 ustawy o lasach.

⁵³ W tym w: 2018 r. jeden raz pisemnie oraz dziewięć razy telefonicznie, 2019 r. jeden raz pisemnie oraz cztery razy telefonicznie, a także 2020 r. (do 30 czerwca) dwa razy telefonicznie.

formalno-prawnego pomoc zostaje udzielona w biurze Nadleśnictwa Łobez, w sytuacji doradztwa i instruktażu w terenie, właściwy terytorialnie leśniczy udziela doradztwa właścicielowi na gruncie.

(akta kontroli str. 4, 178, 192, 218, 222-227)

2.13. W latach 2018-2020 (do 30 czerwca) nie dokonywano zgłoszeń do właściwych organów w zakresie podejrzenia popełnienia wykroczenia lub przestępstwa w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa z uwagi na brak takich okoliczności.

W wyniku stwierdzenia 21 maja 2020 r. przez Leśniczego Leśnictwa Węgorzyno utrudnień⁵⁴ w ustaleniu miejsca pozyskania drewna w lesie niestanowiącym własności Skarbu Państwa, poinformowano o zaistniałej sytuacji Starostwo⁵⁵. W odpowiedzi na przekazaną informację, Dyrektor Wydziału Ochrony Środowiska Starostwa wskazała m.in., że po zakończeniu przez organ postępowania wyjaśniającego, Nadleśniczy zostanie powiadomiony o dalszym trybie postępowania w przedmiotowej sprawie.

(akta kontroli str. 60-61, 198, 218-219)

2.14. W latach objętych kontrolą, na podstawie zawartego porozumienia przekazywano Staroście, dane niezbędne do sporządzenia sprawozdania o lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa⁵⁶ oraz zbiorczą informację o wynikach sprawowanego nadzoru nad tymi lasami.

W badanym okresie przekazywano do RDLP sprawozdania z pełnionego nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa. Dane za lata 2018-2019 wykazywano prawidłowo, za wyjątkiem informacji o powierzchni nadzorowanych lasów objętych aktualną dokumentacją urzędową, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 18-19, 70-71, 79-80, 163-197, 199-201, 228-229)

2.15. W latach objętych kontrolą w zakresie nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa współpracowano ze Starostwem, Strażą Pożarną oraz RDLP.

Starosta wskazał⁵⁷ m.in., że: (...) *w ramach nadzoru Nadleśniczy przygotowuje jedynie projekty decyzji administracyjnych, Starosta posiada (...) pełny wgląd do dokumentacji związanej z prowadzonymi postępowaniami (w tym m.in. notatek z lustracji terenowych). Ponadto, wszelkie pisma kierowane przez Nadleśniczego do właścicieli lasów, w związku z prowadzonym nadzorem, przekazywane są Staroście do wiadomości, w związku z czym ma możliwość nadzorowania działań Nadleśniczego skierowanych do poszczególnych właścicieli lasów. Jednocześnie, w przypadku jakichkolwiek wątpliwości związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej przez właścicieli lasów oraz nadzorem nad realizacją tych zadań przez Nadleśnictwo Łobez, Starosta na bieżąco zwraca się o ustosunkowanie się Nadleśniczego do kwestii budzących wątpliwości i otrzymuje niezbędne informacje.*

(akta kontroli str. 25-26, 163-164)

Ponadto, Starosta zwracał Nadleśniczemu uwagę⁵⁸ na zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, w tym: utrzymania i zapewnienia przez właścicieli lasów odpowiedniego

⁵⁴ Właściciel lasu prywatnego, jako miejsce pozyskania drewna wskazywał przylegające do lasu grunty rolne oraz row melioracyjny.

⁵⁵ W dniu 25 maja 2020 r.

⁵⁶ Składane do Głównego Urzędu Statystycznego; dalej: sprawozdanie L-03.

⁵⁷ Informacja uzyskana na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f oraz art. 40 ust. 7 ustawy o NIK.

⁵⁸ Pismo Starosty nr WOŚ.604.44.2018.MK z 3 września 2018 r. do Nadleśniczego.

stanu pasów przeciwpożarowych, dojazdów pożarowych oraz źródeł wody do celów przeciwpożarowych. (akta kontroli str. 68-69)

W obszarze ochrony przeciwpożarowej lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, Straż Pożarna przeprowadziła czynności kontrolno-rozpoznawcze⁵⁹ na terenie o łącznej powierzchni 2,28 ha⁶⁰. W wyniku tych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 99-105)

RDLP corocznie informowano o realizowanych zadaniach w ramach nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa.

(akta kontroli str. 70-71, 79-80, 89-90, 171-178, 185-192)

2.16. W zakresie realizacji zadań związanych ze sprawowanym nadzorem nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa, pracownicy wykonujący te zadania wskazywali m.in. na: utrudnienia i ograniczenia związane ze znacznym rozdrobieniem własności leśnej, niewielką powierzchnię lasu przypadającą na jednego właściciela, niechęć do współpracy ze strony właścicieli lasów, brak trwałego oznaczenia granic działek leśnych lub trudności w wyznaczeniu tych powierzchni.

(akta kontroli str. 25, 127-142)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W sprawozdaniach do RDLP z pełnionego nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa za lata 2018-2019 nierzetelnie, tj. niezgodnie ze stanem faktycznym podano, że powierzchnia lasów posiadających:

- aktualne uproszczone plany urządzenia lasu wynosi 40 ha w 2018 r. oraz 43 ha w 2019 r., zamiast 47 ha w każdym z tych lat⁶¹,
- aktualną inwentaryzację stanu lasu wynosi 530 ha w 2018 r. oraz 464 ha w 2019 r., zamiast odpowiednio: 395 ha i 494 ha⁶².

(akta kontroli str. 70-71, 79-80, 163-164, 173, 187, 199-201)

Nadleśniczy oraz specjalista służby leśnej wyjaśnili m.in., że: *błędy (...) były następstwem omyłek w obliczeniach przy sumowaniu danych z dokumentacji papierowej. Sytuacja (...) nie miała wpływu na rzetelność prowadzonego (...) nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa.*

(akta kontroli str. 194-197, 228-229)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie przez Nadleśniczego zadań związanych z gospodarką leśną.

W trakcie sprawowanego nadzoru uwzględniano postanowienia zawartego ze Starostą porozumienia, w tym podejmowano stosowne działania w stosunku do właścicieli lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, którzy nie realizowali obowiązków wynikających z przepisów prawa. Stwierdzona nieprawidłowość polegająca na wykazaniu w sprawozdaniach do RDLP błędnych danych dotyczących powierzchni lasów posiadających aktualną dokumentację urządzeniową, miała wyłącznie charakter formalny, bez wpływu na rzetelność sprawowanego nadzoru.

⁵⁹ Protokoły: PZ.5584.8.2.2018 z 30 sierpnia 2018 r. oraz PZ.5584.4.2.2019 z 29 sierpnia 2019 r.

⁶⁰ W tym skontrolowano w: 2018 r. działkę o powierzchni 0,35 ha oraz 2019 r. dwie działki o powierzchni 1,25 ha oraz 0,68 ha.

⁶¹ Dane podano w szczególności do pełnych ha.

⁶² Dane podano w szczególności do pełnych ha.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek.

Wnioski	Podjęcie działań w celu rzetelnego wykazywania powierzchni lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, objętych dokumentacją urzędniową.
Uwagi	Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń	Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.
Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosku	Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 28 września 2020 r.

Kontroler
Katarzyna Kozłowska
starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

.....
podpis

.....
podpis